

Regionfullmäktige

Sociala krav vid Region Skånes upphandling

Ordförandens förslag

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

1. Regionfullmäktige antar framtaget förslag till Uppförandekod för leverantörer att gälla fr o m 2008-01-01.

Regionstyrelsens beslut

1. Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, att ansvara för implementering och uppföljning av beslutet.
2. Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, att undersöka möjligheten att omförhandla gällande avtal för en komplettering av de sociala kraven.

Sammanfattning

Region Skånes leverantörer (avtalspartners) ska respektera grundläggande sociala krav i sin verksamhet. Produkter som levereras till regionen skall vara framställda under förhållanden som är förenliga med:

- ILO:s åtta kärnkonventioner nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182,
- FN:s barnkonvention, artikel 32,
- det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet, samt
- den arbetsrätt, inklusive lagstiftning om minimilön, och det socialförsäkringsskydd som gäller i tillverkningslandet.

Beskrivning

Inom ramen för begreppet hållbar utveckling finns, förutom de ekologiska och ekonomiska frågorna, även det sociala området. Denna del handlar om att ta ett socialt ansvar i sin verksamhet och arbeta för att grundläggande mänskliga rättigheter och arbetsvillkor uppfylls vid produktionen av varor och tjänster.

I september 2006 genomförde miljö- och upphandlingsavdelningarna inom Stockholms läns landsting (SLL) en workshop i syfte att belysa frågan om att ställa krav på socialt ansvar i samband med upphandling av varor och tjänster. Workshopen resulterade i att Stockholms läns landsting, tillsammans med Västra Götalandsregionen (VGR) och Region Skåne (RS), genomfört ett pilotprojekt i syfte att ställa gemensamma krav på socialt ansvar inom ett antal relevanta upphandlingsområden. Upphandlingsansvarig hos respektive huvudman har utgjort styrgrupp i projektet.

Kemi och Miljö konsulterna AB fick från de tre huvudmännen i uppdrag att, utifrån social risk, prioritera och ta fram en strategisk plan för det fortsatta arbetet. Fem produktkategorier specificerades som särskilt viktiga att följa upp avseende sociala och etiska villkor i produktionen:

- Instrument och rostfria sjukvårdsartiklar
- Operations- och engångsartiklar
- Handskar, sprutor, kanyler
- Förbandsartiklar
- Textilier

Dessa produkter kommer ofta från företag med leverantörer i Sydostasien som tillverkar engångsartiklar och rostfria sjukvårdsartiklar.

Varför föreslås en Uppförandekod för leverantörer?

Frågan om etiska krav vid offentlig upphandling har diskuterats i flera år men rättsläget har fram tills nu varit oklart (se närmare under rubriken Juridisk bedömning). Under 2006 och 2007 offentliggjorde organisationerna Fair Trade Center och Swedwatch flera rapporter som redovisade grundläggande brister inom arbetsmiljöområdet i flera länder i Sydostasien. Organisationerna framförde också uppfattningen att den offentliga upphandlingen är sämre på att ställa sociala krav vid upphandling än näringslivet. I TV4-programmet "Kalla Fakta" i mars 2007 visades inslaget "Vita rockar och vassa saxar". I inslaget intervjuades representanter för upphandlingsorganisationen i Stockholms läns landsting respektive Region Skåne. Påtalade brister bekräftades under intervjuerna.

Det känns angeläget att – bland övriga krav – också ställa sociala krav vid offentlig upphandling och att de tre största sjukvårdshuvudmännen "går före" och visar vägen inom ett nytt område.

Ekonomiska konsekvenser

Av Region Skånes totala upphandling av varor, som omfattade drygt 1,1 miljarder kronor 2006, utgör de aktuella fem riskkategorierna en mindre men inte obetydlig del (10-15%).

Ökade sociala krav får följdverkningar hos våra svenska leverantörer. Antingen väljer man andra underleverantörer eller utvecklar samarbetet med nuvarande underleverantörer. Eller en kombination av dessa åtgärder. Om prisbilden påverkas är osäkert.

Konkurrensen på marknaden är betydande och bedömningen är att flertalet leverantörer ser de sociala kraven som rimliga. Möjligheten att uppfylla Uppförandekoden kan därmed bli en konkurrensfördel som neutraliserar en eventuell prishöjning.

Juridisk bedömning

En bedömning har gjorts under projektets gång att det är möjligt att ställa etiska krav vid offentlig upphandling och att denna åtgärd harmoniserar med de nya EU-reglerna för offentlig upphandling. Reglerna får ett genomslag i svensk lagstiftning från 2008-01-01 när Lagen om offentlig upphandling (LOU) börjar gälla i reviderat skick.

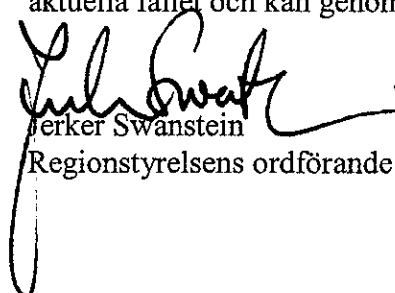
Sveriges kommuner och landsting (SKL) har också efter sommaren 2007 offentliggjort en bedömning att det är tillåtet att ställa etiska krav och SKL arbetar för att ta fram en vägledning för huvudmännen och hänvisar bl a till det arbete som genomförts av de tre stora sjukvårdshuvudmännen.

Koppling till Region Skånes policys och övergripande beslut

Arbete pågår med att anpassa Region Skånes Upphandlingspolicy bl a till den omarbetade versionen av LOU. En hänvisning till Uppförandekoden för leverantörer kommer att finnas i policyn.

Uppföljning

Uppföljningsarbetet ska utvecklas genom att inledningsvis genomföra, med gemensamma resurser från de tre sjukvårdshuvudmännen, minst en inspektion hos avtalsleverantörer per prioriterat produktområde (tidigare angivna fem områden) per avtalsperiod. Inspektionernas karaktär beror på det aktuella fallet och kan genomföras av egen personal och av externa partners.

Jerker Swänstein
Regionstyrelsens ordförande

Sören Olofsson
Regiondirektör

Uppförandekod för leverantörer

Våra leverantörer (avtalspartners) ska respektera grundläggande sociala krav i sin verksamhet. Produkter som levereras till landstinget/regionen skall vara framställda under förhållanden som är förenliga med:

- ILO:s åtta kärnkonventioner nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182,
- FN:s barnkonvention, artikel 32,
- det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet, samt
- den arbetsrätt, inklusive lagstiftning om minimilön, och det socialförsäkringsskydd som gäller i tillverkningslandet.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Leverantören ska respektera de mänskliga rättigheterna enligt FN:s definition.

PRINCIPER OCH ANSTÄLLDAS RÄTTIGHETER

Nationell lagstiftning

Lagstiftningen i de länder där leverantören är verksam ska efterlevas och utgör alltid en miniminivå för de anställdas villkor. Ställer nationell lagstiftning högre krav än ILO:s konventioner, eller FN:s förklaring om mänskliga rättigheter, ska alltid dessa ha företräde.

Ingen förekomst av barnarbete (ILO 138 och 182)

Barnarbete, enligt definitionen i ILO-konventionen, får inte förekomma och företaget har ett ansvar för att utveckla socialt och ekonomiskt hållbara alternativ (t ex utbildning) till barnarbete i de fall det förekommer.

Ingen förekomst av tvångsarbete (ILO 29 och 105)

Att utnyttja någon form av tvångs- eller straffarbete accepteras inte.

Ingen förekomst av diskriminering (ILO 100 och 111)

Diskriminering på grundval av etnisk tillhörighet, kön, religion, socialt ursprung, handikapp, politiska åsikter eller sexuell orientering får inte förekomma.

Löner och arbetstider

Lön ska betalas direkt till den anställde på överenskommen tid och till fullo. Den nationellt lagstadgade minimilönen är lägsta accepterad lönenivå.

Veckoarbetstiden får inte överstiga den lagliga gränsen och övertid ska vara betald.

Föreningsfrihet och organisationsrätt (ILO 87 och 98)

I länder där föreningsrätten är begränsad eller under utveckling, ska leverantören medverka till att anställda får möta företagsledningen för att diskutera löne- och arbetsvillkor utan negativa konsekvenser.

MILJÖ:

Företaget ska sträva efter att minska såväl sin energi- och resursförbrukning som sitt avfall och utsläpp till mark, atmosfär och vatten. Kemikalier skall hanteras på ett för människan och naturen säkert sätt.

HÄLSA OCH SÄKERHET:

Arbetsmiljön ska hålla en nivå som överensstämmer med internationella riktlinjer. Anställda ska informeras om de eventuella hälsorisker som arbetet kan medföra. Alla anställda ska ha tillgång till och använda relevant skyddsutrustning.

INSPEKTIONER

Genom att leverantören, VD/ansvarig firmatecknare, skriver under dokumentet intygas att leverantören, och eventuella underleverantörer, följer de krav som är formulerade i detta dokument. Underskriften ger oss rätt att genom inspektion, eller på annat sätt, undersöka att dokumentets krav efterlevs.

Företagets namn

Signatur

Datum

Namnförtydligande

Handlingsplan

Aktiviteter under höst 2007 och framåt för att minska negativ påverkan

- Information om uppförandekod och handlingsplan till olika intressenter genom pressmeddelande och utskick till avtalsleverantörer så snart politiskt beslut är taget inom respektive landsting / region. Informationen ska ge en beskrivning av vår målsättning, det arbete som har genomförts under 2007 och förbereda marknaden på hur vi framöver kommer att agera vad gäller socialt ansvar i leverantörskedjan.
- Information och utbildning till personal inom inköp/upphandling och andra nyckelfunktioner om begreppet mänskliga rättigheter och om uppförandekoden samt tillvägagångssätt enligt handlingsplan. Information- och utbildningspaket klart december 2007.
- I samband med nya upphandlingar ska uppförandekoden bifogas för verifiering, dvs det som står i uppförandekoden är obligatoriska krav som ska verkställas vid avtalsstart. Avtalstext kommer att skrivas in i särskilda kontraktsvillkor.¹
Tillvägagångssättet är att starta kravställandet 1 januari 2008 med de upphandlingar som är prioriterade, dvs
 - Instrument och rostfria sjukvårdsartiklar
 - Operations- och engångsartiklar
 - Handskar, sprutor, kanyler
 - Förbandsartiklar
 - Textilier
- Kontinuerlig uppdatering av produktkategorier som är prioriterade att ställa socialt ansvar i leverantörskedjan kommer att genomföras en gång per år.
- Uppföljningsarbetet ska utvecklas genom att inledningsvis genomföra, med gemensamma resurser, minst en inspektion hos avtalsleverantörer per prioriterat produktområde per avtalsperiod. Inspektionernas karaktär beror på det aktuella fallet och kan genomföras av egen personal och av externa partners.

Åtgärdat under våren 2007 med syftet att lära mer

- Majoriteten av de företag, vars verksamhet granskats i SwedWatch rapport med tillhörande film "Vita rockar och Vassa saxar", har intervjuats. Detta för att få en uppfattning av vilka åtgärder dessa företag har genomfört efter att ha tagit del av de uppgifter som framkom i rapporten
- Utifrån uppskattad risk och inköpsvolym har en kartläggning genom intervjuer genomförts av ett antal gemensamma leverantörers nuvarande status rörande socialt ansvar.

¹¹ Avtalstext:

2§ Leverantören är skyldig att på anmodan från beställaren redovisa att kraven i uppförandekod uppfylls. Redovisningen skall ske på det sätt och inom den tid som beställaren begär om detta inte är oskäligt. Leverantören är vidare skyldig att möjliggöra för beställaren att själv eller genom ombud kontrollera på plats att kraven i uppförandekod uppfylls.

3 § Skulle beställaren, till exempel genom vad som framkommit vid kontroll utförd av beställaren eller på uppdrag av beställaren eller på annat sätt, ha befogad anledning att misstänka att kraven i uppförandekod inte uppfylls är leverantören skyldig att genom egen utredning visa att han uppfyller dessa krav. I annat fall gäller vad som sägs i 4 §.

4 § Bristande uppfyllelse av skyldigheterna i uppförandekod samt 2 - 3 §§ innebär ett kontraktsbrott. Beställaren får med anledning av kontraktsbrottet begära rättelse inom den tid beställaren bestämmer förutsatt att tidsfristen inte är oskäligt kort. Sker inte rättelse eller är rättelsen bristfällig har beställaren rätt till prisavdrag som står i proportion till beställarens intresse av att kraven följs, uppsägning eller hävning. Valet av påföljd får inte vara oproportionerligt i förhållande till kontraktsbrottet.